

Examenul de bacalaureat național 2016

Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

Model

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÉTEL

(30 punct)

Az alábbi kijelentések mindegyikével kapcsolatban írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt! Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik..

1. Egy fogalom terjedelme a következőkre vonatkozik:
 - a. a fogalom által jelölt osztály elemeinek lényeges tulajdonságaira
 - b. a fogalom jelentésére
 - c. a fogalom által jelölt osztály elemeinek egy részére
 - d. a fogalom által jelölt osztály minden elemére
2. Terjedelmi szempontból a *méhraj* fogalom::
 - a. egyszerű
 - b. üres
 - c. gyűjtő
 - d. negatív
3. Az *emlős* és *gerinces* fogalmak közti viszony:
 - a. metsző
 - b. alárendelő
 - c. ellentétes
 - d. azonossági
4. Az *Egyes vízi állatok gerinctelenek* kijelentés logikai szubjektuma:
 - a. egyes
 - b. vízi
 - c. vízi állatok
 - d. egyes állatok
5. Egyetemes tagadó mondatot képvisel az alábbi kijelentés:
 - a. Aki szelet vet, vihart arat.
 - b. Egyes sportolók nem olimpikonok.
 - c. Senki nem születik tudósnak.
 - d. Van legalább egy lakott bolygó.
6. A konklúzióknak a premissákhoz viszonyított általánossági foka tekintetében a következtetések lehetnek:
 - a. érvényesek és érvénytelenek
 - b. közvetlenek és közvetettek
 - c. pontosak és pontatlanok
 - d. deduktívák és induktívák
7. A bizonyítás alapját a következő képviseli:
 - a. az a mondat, amit bizonyítani kell
 - b. a következtetés, amely által a tézis a premisszából származik
 - c. a premisszák összessége, amelyből a tézis következik
 - d. a bizonyítandó tétel

8. A teljes indukció:
- lehetővé teszi egy osztály minden elemének a vizsgálatát
 - ha a premissák igazak, a konklúziónak csak valószínű jellege van
 - általánosító indukciónak is nevezik
 - a premissákhoz képest kevésbé általános érvényű konklúziót eredményez
9. A nem teljes indukció jellemzője, hogy:
- korlátozott ismeretelméleti értékkel rendelkezik
 - konklúziója csak valószínűséggel bír
 - a vizsgált esetek egyszerű felsorolásából áll
 - egy csekély számú osztály elemeire való vonatkoztatás
10. A logikai helyesség függvényében a deduktív következtetések:
- közvetlenek és közvetettek
 - érvényesek és érvénytelenek
 - szillogizmusok és poliszillogizmusok
 - formális és tartalmi tévedések

II. TÉTEL

(30 pont)

Adottak a következő mondatok:

- Egyes vízi állatok emlősök.*
- Minden szillogizmus deduktív következtetés.*
- Egyes diákok nem sportolók.*
- Egyetlen páratlan szám sem osztható 2-vel.*

- A. Szögezzétek le az 1-es mondat formuláját! **2 pont**
- B. Szerkesszétek meg formális és természetes nyelven egyaránt a 3-as mondat ellentmondóját és az 2-es mondat alárendeltjét! **6 pont**
- C. Alkalmazzátok a megfordítás és átalakítás műveleteit a 1-es és 4-es mondatokra leszámaztatva azok helyes megfordítottját és átalakítottját formális és természetes nyelven! **10 pont**
- D. Ábrázoljátok az Euler-diagram módszerével a 2-es kategórikus kijelentést! **4 pont**
- E. Két diáknak, X-nek és Y-nak a következő véleménye van:
X: *Ha minden őzike szép állat, akkor néhány szép állat őzike.*
Y: *Ha egyes diákok nem sportolók, akkor egyes sportolók nem diákok.*

A fenti helyzetből kiindulva:

- formalizáljátok a mindkét következtetésnek megfelelő logikai eljárást! **4 pont**
- magyarázzátok meg a formalizált következtetések helyességét! **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

- A. Adott a következő két szillogisztikus módozat: *aei-2, iai-4*.
- Írjátok le a mindkét szillogisztikus módozatnak megfelelő következtetési sémát, és képezzetek természetes nyelven egy szillogizmust, amely megfelel a fenti következtetési sémák valamelyikének! **8 pont**
 - Ellenőrizték a Venn-diagram segítségével a két szillogisztikus módozat bármelyikének érvényességét, leszögezve azt, hogy milyen döntésre jutottatok! **4 pont**
- B. Szerkesszetek formális és természetes nyelven egyaránt egy két premissából álló érvényes érvelést, amely az *Egyes égitestek nem csillagok* kijelentést támasztja alá! **8 pont**
- C. Adott a következő meghatározás:
A mezőgazdálkodás a mezőgazdászok által gyakorolt foglalkozás.
- Szögezzétek le egyet a meghatározás szabályai közül, amelyet a fentebb adott meghatározás megsért! **2 pont**
 - Említsetek meg két olyan, a meghatározás helyességét befolyásoló szabályt, amely különbözik az a pontban megállapítottól, és szerkesszetek mindkettőre vonatkozóan egy-egy olyan meghatározást, amely sérti ezeket! **8 pont**